

ПОКАЗНИКОВА
ФУНКЦІЯ, ЇЇ
ВЛАСТИВОСТІ І
ГРАФІКИ

Обчисліть усно

■ $3^0 = 1$ $(\frac{1}{2})^{-1} = 2$ $(\frac{1}{3})^{-2} = 9$ $6^{\frac{1}{3}} = \sqrt[3]{6}$

■ $3^{0,5} = \sqrt{3}$ $(\frac{4}{9})^0 = 1$ $(\frac{3}{5})^{-1} = 1\frac{2}{3}$ $64^{\frac{2}{3}} = 16$

■ $5^{-4} = \frac{1}{625}$ $3^{-4} \cdot 81 = 1$ $\sqrt{16} \cdot 2^{-2} = 1$ $36^{\frac{1}{2}} \cdot 8^{\frac{1}{3}} = 12$

$(-8)^{\frac{1}{2}}$

Не має
Розв'язку

Знайдіть невідому функцію

1) $y=x^2$ 2) $y=2x^2$ 3) $y = \sqrt{x}$ 4) $y=2^x$

5) $y = \sqrt[3]{x}$ 6) $y=2x^4$ 7) $y = \frac{3}{x^3}$

8) $y = \frac{1}{x}$

Функція виду $f(x) = a^x$,

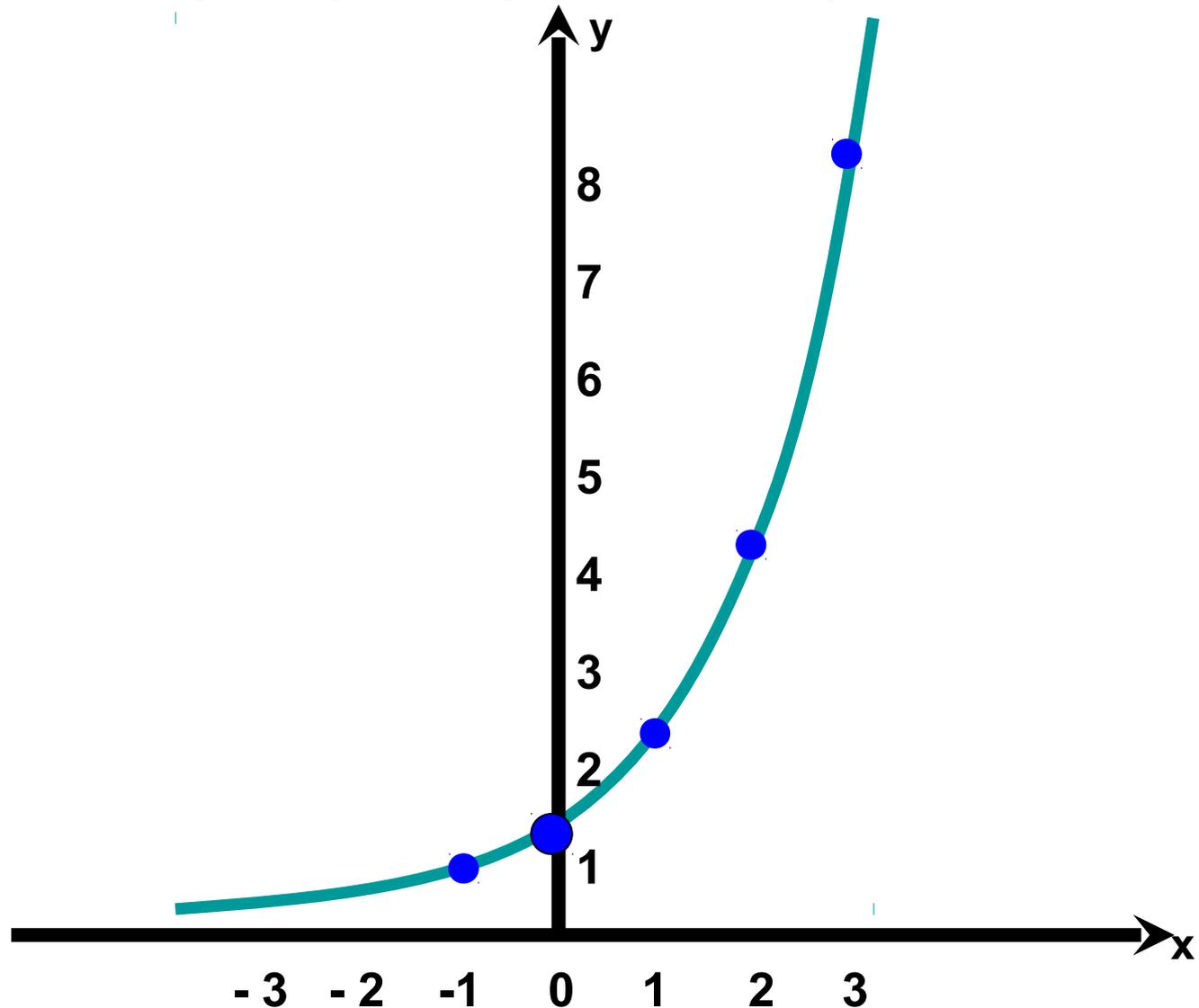
де $a > 0, a \neq 1$

називається показниковою
функцією.

Задача 1

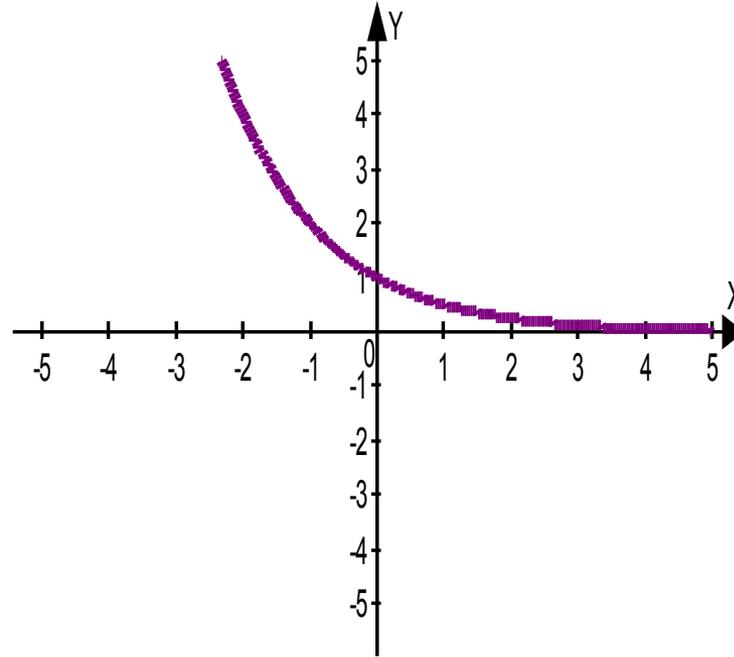
Побудувати графік функції $y = 2^x$

x	y
-1	$\frac{1}{2}$
0	1
1	2
2	4
3	8

$$a = \frac{1}{2}; \quad y = \frac{1}{2} \cdot 2^x$$

x	-2	-1	0	1	2
y	4	2	1	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$

ВЛАСТИВОСТІ ПОКАЗНИКОВОЇ ФУНКЦІЇ.

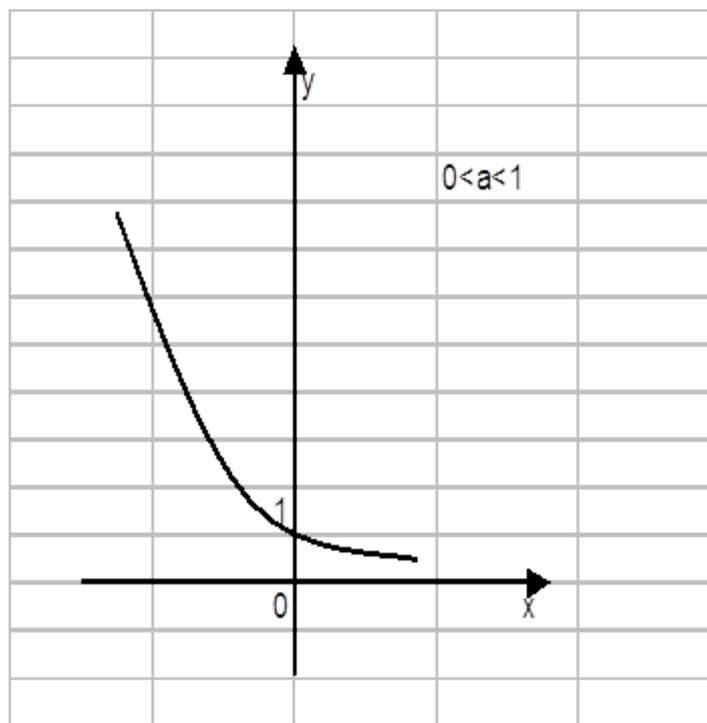
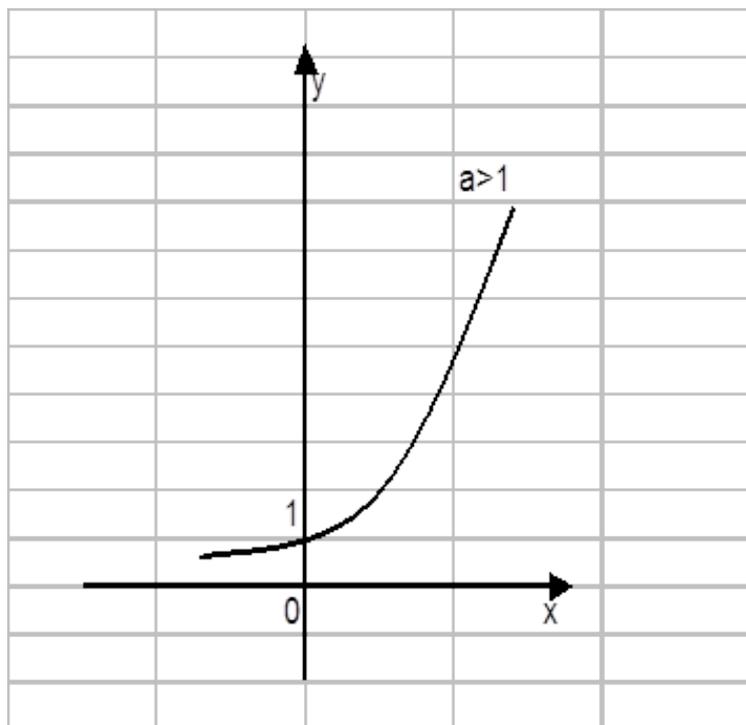
⊙ ЛЕМА. Якщо $a > 1$ і $x > 0$,

то $a^x > 1$,

якщо $0 < a < 1$ і $x > 0$,

то $0 < a^x < 1$

ГРАФІКИ ФУНКЦІЇ (ЕКСПОНЕНТА)

ВЛАСТИВОСТІ ПОКАЗНИКОВОЇ ФУНКЦІЇ

- Область визначення: $\mathbf{R}$
- Область значень: $(\mathbf{0}; +\infty)$
- Нулі: ---
- Проміжки знакосталості: $y > \mathbf{0}$ на $\mathbf{R}$
- Монотонність:
  - функція зростає, якщо $a > \mathbf{1}$,
  - функція спадає, якщо $\mathbf{0} < a < \mathbf{1}$
- Неперервність: неперервна
- Асимптоти: графік функції має горизонтальну асимптоту $y = \mathbf{0}$

Задача 2

Порівняти числа $\left(\frac{1}{3}\right)^{\sqrt{2}}$ и $\left(\frac{1}{3}\right)^{1,4}$

Розв'язання

$$\sqrt{2} = 1,41\dots > 1,4 \quad \left| \quad \Rightarrow \quad \left(\frac{1}{3}\right)^{\sqrt{2}} < \left(\frac{1}{3}\right)^{1,4}\right.$$

$0 < \frac{1}{3} < 1$

Відповідь: $\left(\frac{1}{3}\right)^{\sqrt{2}} < \left(\frac{1}{3}\right)^{1,4}$

Задача 3

Порівняти число 3^{-5} з 1.

Розв'язання

$$\begin{array}{l} 1 = 3^0 \\ -5 < 0 \\ 3 > 1 \end{array} \left| \begin{array}{l} \longrightarrow 3^{-5} < 3^0 \\ \longrightarrow 3^{-5} < 1 \end{array} \right.$$

Відповідь $3^{-5} < 1$

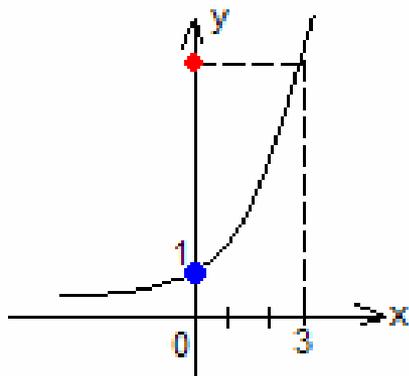
:

Задача 4

Порівняти число p з 1

$$p = 2^3$$

$2 > 1$, тоді
функція $y = 2^t$ –
зростаюча.

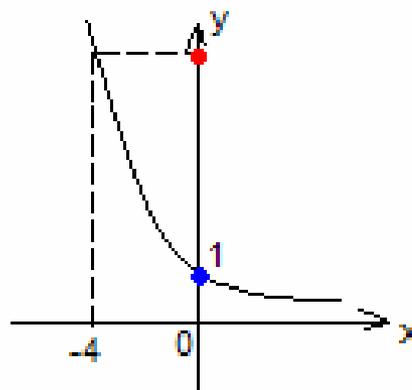

Відповідь:

$$2^3 > 1.$$

$$p = \left(\frac{1}{2}\right)^{-4}$$

$0 < \frac{1}{2} < 1$, тоді
функція $y = \left(\frac{1}{2}\right)^t$
– спадна

Відповідь $\left(\frac{1}{2}\right)^{-4} > 1$

Розв'яжіть самотійно

■ 2 варіант 1

1. Вкажіть монотонність функції

а) $y = (4/3)^x$ б) $y = (2/3)^x$

в) $y = (\sqrt{2})^x$ г) $y = (0,32)^x$

2. Вкажіть вірні твердження

а) п.ф. має мінімум

б) п.ф. набуває значення 1

в) п.ф. є непарною

г) п.ф. набуває від'ємних значень

3. Порівняйте, користуючись монотонністю

а) $(9/4)^6$ і $(9/4)^4$ б) $(1/5)^2$ і $(1/5)^8$

4. Порівняйте числа m і n , якщо

$$(5/2)^m > (5/2)^n$$

5. Яким є $a(a > 0)$, якщо

$$a^{3/7} > a^{5/7}$$

1. Вкажіть монотонність функції

а) $y = 3^x$ б) $y = (0,5)^x$

в) $y = (1/4)^x$ г) $y = (\pi)^x$

2. Вкажіть вірні твердження

а) п.ф. має максимум

б) п.ф. набуває значення 0

в) п.ф. є парною

г) п.ф. набуває тільки додатних значення

3. Порівняйте, користуючись монотонністю

а) $(5/3)^2$ і $(5/3)^4$ б) $(2/3)^3$ і $(2/3)^5$

4. Порівняйте числа m і n , якщо

$$(5/8)^m < (5/8)^n$$

5. Яким є $a(a > 0)$, якщо

$$a^{2/3} > a^{1/3}$$

Перевіримо відповіді

■ 1 варіант

- 1) а) зростає, тому що $a=3>1$
б) спадає, тому що $a=0,5<1$
в) спадає, тому що $a=(1/4)<1$
г) зростає, тому що $a=\pi>1$

2) а) - б) - в) - г) +

3) а) $(5/3)^2 < (5/3)^4$ б) $(2/3)^3 > (2/3)^5$

4) $m > n$, тому що
функція спадна

2) $a > 1$

■ 2 варіант

- 1) а) зростає, тому що $a=4/3>1$
б) спадає, тому що $a=2/3<1$
в) зростає, тому що $a=\sqrt{2}>1$
г) спадає, тому що $a=0,32<1$

2) а) - б) + в) - г) -

3) а) $(9/4)^6 > (9/4)^4$ б) $(1/5)^2 > (1/5)^8$

4) $m > n$, тому що
функція зростаюча

2) $a < 1$

Побудуйте схематично графіки

(користуючись перетвореннями)

■ 1 варіант

1. $Y=3^x$

2. $y=3^x-2$

3. $Y=3^{x+1}$

■ 2 варіант

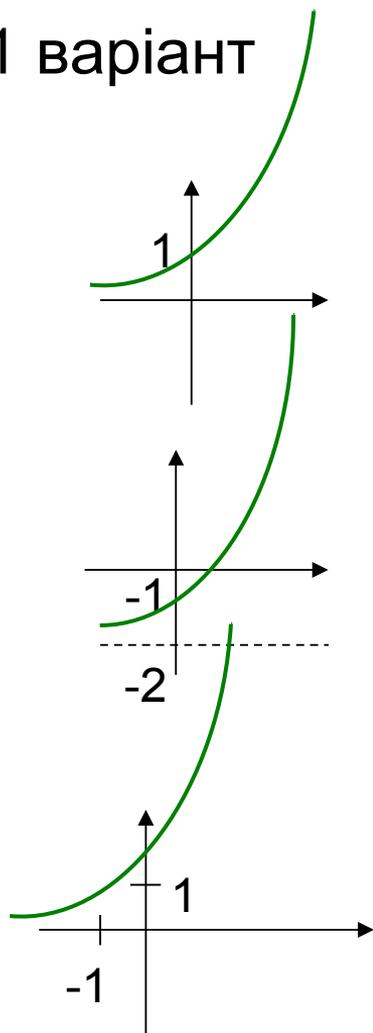
1. $Y=(1/3)^x$

2. $Y=(1/3)^{x-2}$

3. $Y=(1/3)^x+1$

Перевіримо графіки

1 варіант

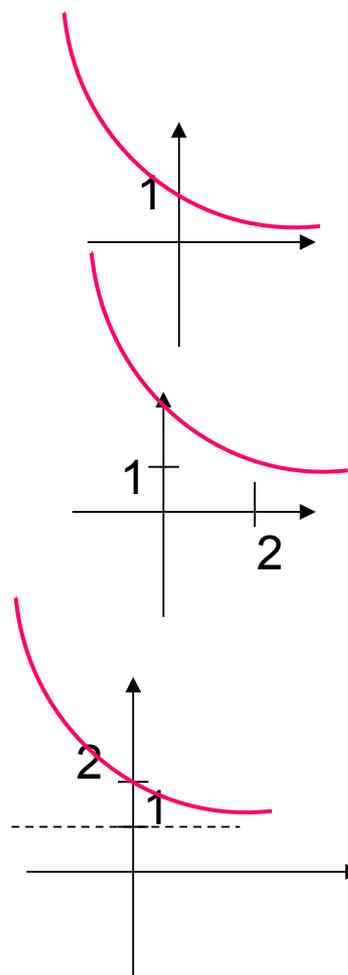

1) Функція зростає і проходить через точку $(0,1)$

2) Графік змістили вниз на 2 одиниці

3) Графік змістили вліво на 1 одиницю

2 варіант

1) Функція спадає і проходить через точку $(0,1)$

2) Графік змістили вправо на 2 одиниці

3) Графік змістили вгору на 1 одиницю

Розв'яжіть самостійно

■ Перший рівень

Знайти область значень функції

1. $Y = -2^x$
2. $Y = 0,5^x + 1$
3. $Y = 5^x - 2$

■ Другий рівень

Знайти найбільше і найменше значення функції

1. $Y = 0,5^{\sin x}$
2. $Y = 5 + 3^{\cos x}$
3. $Y = (1/3)^{|\sin x|} - 2$

Показникова функція

***Її застосування в природі
і техніці.***

- Подумайте! Где может
непосредственно от показателя
- ◆ Тема «Показательная функция» является основополагающей при изучении таких тем, как «Производная показательной функции», «Термодинамика», «Электромагнетизм», «Ядерная физика», «Колебания», используется для решения некоторых задач судовождения.

Наглядный бытовой пример!

- ◆ Все, наверное, замечали, что если снять кипящий чайник с огня, то сначала он быстро остывает, а потом остывание идет гораздо медленнее. Дело в том, что скорость остывания пропорциональна разности между температурой чайника и температурой окружающей среды. Чем меньше становится эта разность, тем медленнее остывает чайник. Если сначала температура чайника равнялась T_0 , а температура воздуха T_1 , то через t секунд температура T чайника выразится формулой:
- ◆ $T = (T_0 - T_1)e^{-kt} + T_1$,
- ◆ где k - число, зависящее от формы чайника, материала, из которого он сделан, и количества воды, которое в нем находится.

При падении тел в безвоздушном пространстве скорость их непрерывно возрастает.

- ◆ При падении тел в воздухе скорость падения тоже увеличивается, но не может превзойти определенной величины.

- ◆ Когда радиоактивное вещество распадется, его количество уменьшается. Через некоторое время остается половина первоначального количества вещества. Этот промежуток времени t_0 называется периодом полураспада. Вообще через t лет масса m вещества будет равна:
 $m = m_0(1/2)^{t/t_0}$, где m_0 - первоначальная масса вещества. Чем больше период полураспада, тем медленнее распадается вещество.
- ◆ Явление радиоактивного распада используется для определения возраста археологических находок, например, определен примерный возраст Земли, около 5,5 млрд. лет, для поддержания эталона времени.

Она не перестаёт нас удивлять!

- ◆ Показательная функция также используется при решении некоторых задач судовождения, например, функцию e^{-x} используют в задачах, требующих применения биномиального закона (повторение опытов), закона Пуассона (редких событий), закона Релея (длина случайного вектора).